

УДК 008:398:7.091.8(477)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/98-1-15>

Тетяна ГРІНІК,
orcid.org/0000-0003-1550-4239
доцентка, почесна професорка,
доцентка кафедри сценічної мови
Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського
(Харків, Україна), tetiana.hrinik@gmail.com

ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНЬО-МИСТЕЦЬКИЙ ПРОЄКТ «КАЗКОFEST 2025»

Статтю присвячено дослідженню ролі міжнародного освітньо-мистецького проекту «КазкоFest 2025» у збереженні та популяризації нематеріальної культурної спадщини України в умовах воєнного стану. Актуальність теми зумовлена необхідністю збереження мовної, культурної та мистецької ідентичності українського народу в умовах зовнішньої агресії та соціальних трансформацій. У статті розкрито структуру та програму фестивалю, що включає літературні читання, театральні практики, мистецькі майстер-класи, ілюстративні та музичні проекти, наведено детальний список учасників і представлених казок. Висвітлено походження та роль «Мозаїки миру», що стала символом фестивалю. Окрему увагу приділено аналізу казки як універсального засобу формування світоглядних орієнтирів, розвитку мовної компетенції та передачі культурного досвіду молодшому поколінню. Обґрунтовано, що в умовах війни казковий наратив набуває додаткової психотерапевтичної функції, сприяє подоланню тривожності, формуванню емоційної стійкості та осмисленню травматичного досвіду. Доведено, що проєкт «КазкоFest 2025» виступає ефективною формою актуалізації традиційної культури в сучасному соціокультурному контексті, забезпечує популяризацію україномовного контенту, сприяє міжкультурній взаємодії та виконує функцію культурної дипломатії. Обґрунтовано, що залучення дитини до світу казки, що становить основну мету проєкту «КазкоFest 2025», забезпечує реалізацію виховної, мовної та терапевтичної функцій у їх взаємодії. Результати дослідження засвідчують, що інтеграція літературних, виконавських і візуальних практик створює умови для комплексного впливу на формування національної ідентичності та духовної стійкості суспільства. Підтверджено, що популяризація україномовного дитячого контенту, активне залучення широкої аудиторії й розвиток міжнародної співпраці демонструють значний потенціал проєкту як дієвого засобу культурної дипломатії та суспільної консолідації. Наголошено на доцільності його подальшого розвитку на постійній основі та масштабування в інші міста України, передусім у регіони, що зазнали найбільшого впливу російської культурно-мовної експансії.

Ключові слова: нематеріальна культурна спадщина, література, казка, музика, КазкоFest.

Tetiana HRINIK,
orcid.org/0000-0003-1550-4239
Associate Professor, Honorary Professor,
Associate Professor at the Department of Stage Speech
Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts
(Kharkiv, Ukraine) tetiana.hrinik@gmail.com

PRESERVATION OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE UNDER MARTIAL LAW: THE INTERNATIONAL EDUCATIONAL AND ARTISTIC PROJECT «KAZKOFEST 2025»

The article is devoted to the study of the role of the international educational and artistic project «KazkoFest 2025» in preserving and promoting the intangible cultural heritage of Ukraine under martial law. The relevance of the topic is determined by the need to safeguard the linguistic, cultural, and artistic identity of the Ukrainian people in the context of external aggression and ongoing social transformations. The paper outlines the structure and program of the festival, which includes literary readings, theatrical practices, artistic workshops, illustrative and musical projects, and provides a detailed list of participants and presented fairy tales. Particular attention is paid to the origin and role of the «Mosaic of Peace», which has become a symbolic element of the festival.

Special emphasis is placed on the analysis of the fairy tale as a universal means of shaping worldview orientations, developing language competence, and transmitting cultural experience. It is substantiated that in wartime conditions, the fairy tale narrative acquires an additional psychotherapeutic function, contributing to the reduction of anxiety, the formation of emotional resilience, and the comprehension of traumatic experience. It is demonstrated that the «KazkoFest

2025» project serves as an effective form of actualizing traditional culture in the contemporary socio-cultural context, promotes Ukrainian-language content, facilitates intercultural interaction, and performs the function of cultural diplomacy. The results of the study indicate that the integration of literary, performative, and visual practices creates conditions for a comprehensive influence on the formation of national identity and the spiritual resilience of society. It has been confirmed that the promotion of Ukrainian-language children's content, the active engagement of a broad audience, and the development of international cooperation demonstrate the project's significant potential as an effective instrument of cultural diplomacy and social consolidation. The importance of its continued development on a permanent basis and its expansion to other cities of Ukraine – particularly to regions most affected by Russian cultural and linguistic expansion – has been emphasized.

Key words: intangible cultural heritage, literature, fairy tale, music, KazkoFest.

Постановка проблеми. Збереження та дослідження нематеріальної культурної спадщини, розвиток мистецьких традицій, їх продовження та вдосконалення є особливо актуальними в умовах воєнного стану. Українська мова, народна пісенна традиція та музичне мистецтво виступають важливими чинниками формування та збереження національної ідентичності, сприяють консолідації суспільства та підтримують духовну стійкість українського народу у кризових умовах.

Однією з ключових складових національної ідентичності є мова, яка формує духовний, емоційний і комунікативний простір людини. Водночас агресивні дії Російської Федерації спрямовані не лише на руйнування матеріальної інфраструктури, а й на підрив культурної ідентичності українського народу. За висновками дослідників, цей процес має тривалий характер і підтверджується численними історичними фактами та документами (Дроб'язко, 2019). Таким чином, збереження культурної спадщини і зусилля, спрямовані на її подальший розвиток сприяє зв'язку з історичним минулим, вибудові перспективи майбутнього та формуванню ціннісної системи, що регулює норми соціальних відносин (Герус, 2020).

Важливим чинником збереження мовної спадщини є її передача молодшому поколінню. Мовний розвиток дитини розпочинається з ранніх етапів, зокрема через сприйняття усної традиції – голосу матері, колискових і казок, що формують первинні культурні й мовні моделі. Таким чином, в умовах сучасних викликів актуалізується потреба пошуку ефективних форм виховання дітей в україномовному середовищі, прищепленню світоглядних цінностей, передачі досвіду поколінь. В контексті цієї проблеми виглядає доцільним аналіз мистецького проєкту «КАЗКОFEST 2025», якому присвячене це дослідження.

Аналіз досліджень. Аналіз наукових і навчально-методичних праць свідчить про наявність значного теоретичного підґрунтя для дослідження мовно-культурних і виконавських аспектів нематеріальної культурної спадщини.

Зокрема, у працях Н. Ботвиної (2002), М. Чумарної (2018), розглядаються питання функціонування української мови як культурного феномену, її звукової природи, символічного значення та ролі у формуванні національної ідентичності. Окремі видання присвячено питанням сценічної мови та вокального мистецтва – Н. Можайкіна (2024), Ю. Раденко (2015), В. Баннік (2007), Т. Нечаєнко (2000), – в яких обґрунтовується значення голосу, мовлення та виконавської інтерпретації як основних засобів передачі культурних смислів. У цих працях висвітлюються питання техніки мовлення, виразності, інтонаційної організації тексту та ролі живого слова у комунікації з аудиторією.

Низка робіт присвячена питанням збереження культурної спадщини й зокрема збереженню рідної мови у несприятливих умовах руйнівного зовнішнього впливу. Так, Л. М. Герус (2020) аналізує корпус міжнародних і національних нормативів з питань охорони культурної спадщини. Різні аспекти мови як маркера національної ідентичності обґрунтовано у роботах С. Ревуцької (2022), С. Кюрчева (2024). Поетапний ріст усвідомлення державотворчої ролі української мови впродовж перших десятиліть ХХІ століття проаналізовано у роботі З. Куньч (2022) щодо суспільства в цілому та у роботі А. Бондаренка (2025) щодо мистецтвознавчої наукової спільноти. Роль мови як чинника національної безпеки обґрунтована і в закордонних дослідженнях, зокрема серед останніх – К. Facor et al. (2025) та І. Kucina, В. Vakman (2025).

Окремі роботи присвячено дослідженням жанру української казки, зокрема визначено її роль у формуванні мовної компетенції (Гужанова, 2019), та як психотерапевтичного засобу в умовах воєнного часу (Л. Рубан та ін., 2025). Натомість особливості та роль фестивалю «Казкоfest 2025» у збереженні культурної спадщини в цій роботі представлено вперше.

Мета статті полягає у дослідженні ролі міжнародного освітньо-мистецького проєкту «КазкоFest 2025» як інструменту збереження, трансляції та актуалізації нематеріальної культурної спадщини України в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Ідея фестивалю «КазкоFest» пов'язана із усвідомленням виключної ролі казки у формуванні особистості дитини на ранніх етапах її розвитку. Фестиваль відбувався у Харкові з 1 по 31 серпня 2025 року. Керівниками оргкомітету були випускники Харківського національного університету мистецтв:

– авторка ідеї та співорганізаторка – Тетяна Ярмач (Куп'янськ – Львів, Україна), випускниця ХНУМ імені І. П. Котляревського фахової профілізації «Актор драматичного театру і кіно», засновниця та керівниця інноваційного реабілітаційного онлайн центру та освітньо-тренінгового центру «Логодар»;

– кураторка й організаторка проекту – Катерина Кваша (Ізюм – Харків, Україна), однокурсниця Тетяни Ярмач і теж колишня випускниця майстерні заслуженого артиста України, актора Харківського державного академічного українського драматичного театру імені Т. Г. Шевченка – «Березиль» Романа Жирова;

Під час підготовки й проведення фестивалю були максимально досягнуті поставлені командою створення проекту цілі: поширення української культури та мистецтва в Україні й за її межами, збір коштів для придбання пристрою

для відновлення мовлення воїнів ЗСУ після контузії, видання збірки українських автентичних казок під редакцією І. Подольської (Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2025. 362 с.). Під час проекту зібрано майже 60 тисяч гривень. Програма проекту мала широкий діапазон, багатобарвний спектр і охопила проведення:

– майстер-класів із малювання, літтерінгу, шоколадного мистецтва, флористики, виготовлення прикрас і вітражів;

– театральних тренінгів, акторського мистецтва, казкової моди та дискусії про українську казку;

– казко-терапію, *handmade*-книги та *street art*;

– майстер-класів і спеціальних зустрічей із митцями: музикантами, співаками, громадськими діячами, лекторами, художниками та акторами.

У міжнародному освітньо-мистецькому проєкті «КазкоFest 2025» взяли участь 30 авторів та 16 читців, перелік яких представлено у таблиці 1.

Ілюстративне оформлення збірки казок було здійснено художниками з України та Італії, що підкреслює міжнародний характер проєкту та його спрямованість на міжкультурну взаємодію. Склад ілюстраторів представлено у таблиці 2.

Таблиця 1

Казки, їх автори та читці, представлені на фестивалі

Автор	Назва казки	Виконавець (читець)
Юлія Славінська	Казка про Квакусю і жаб'ячий хор	Тетяна Ярмач
Віталіна Денисюк	Як святий Миколай Христі допоміг	Тетяна Ярмач
Сніжана Палажченко	Пташині оченята	Тетяна Ярмач
Наталія Стоянова	Іноді жебрак багатший	Ольга Гнатюк
Джулія Ковальська	Як з'являються діти	Ольга Гнатюк
Наталія Таранова	Поросятко на ім'я Рожева Хмаринка й невідомий науці звір	Ольга Гнатюк
Анна Дьоміна	Янголята й чарівний еліксир	Роман Жиров
Анна Павленко	Добрий сніговик	Роман Жиров
Іва Подольська	Казка про дракончика, який не любив земного тяжіння	Ксенія Лазаренко
Жанна Хома	Хатинка для равлика	Ксенія Лазаренко
Катерина Халецька	Як котик із кротиком познайомився	Тамара Животченко
Тетяна Адаменко	Засинальна казка	Тамара Животченко
Мері Батафлай	Місто в комп'ютері та Страшко	Тетяна Турка
Еліна Заржицька	Як з'явилися бджоли	Тетяна Турка
Ольга Полевіна	Про принцесу, яка обрала колоски	Оксана Прасолова
Таміла Тарасенко	Поштова скринька, що страждала від зубного болю	Оксана Прасолова
Уля Верховинська	Бабусине літо	Оксана Прасолова
Наталка Ліщинська	Вогняник і море	Вікторія Веннікова
Оксана Рубльова	Історія великоднього кошика	Роман Молодій
Олена Скуловатова	Жовтий смартфон	Роман Молодій
Анна Коршунова	Завтра я буду хоробрим	Олена Задирака
Ольга Вовк	Незабудки	Людмила Земелько

Продовження таблиці 1

Віталія Савченко	Бабай і дівчинка	Олекса Кравчук
Ганна Должек	Оновлена ялинка	Олекса Кравчук
Наталія Волотовська	Золотий годинник	Наталія Волотовська
Сана Дутка	Дерев'яний чоловічок	Олена Приступ
Наталія Білута	Зупинка – Зима!	Оксана Шопіна
Роман Фецак	Слабших не можна ображати	Оксана Шопіна
Ганна Мельник	Сливово історія	Тетяна Грінік
Марго Пугаченко	Давним-давно на Кримській землі: Як лінь перемогла мрії	Тетяна Грінік
Марго Пугаченко	Давним-давно на Кримській землі: Як одне горе допомогло пережити інше	Тетяна Грінік

Джерело: копіяція автора

Таблиця 2

Ілюстратори казок на фестивалі

Ілюстратор	Країна	Місто
Ольга Никитенко	Україна	Харків
Людмила Грінченко	Україна	Харків
Наталія Волотовська	Україна	Тернопіль
Віталія Саєнко	Україна	Харків
Вікторія Бабій	Україна	Харків
Вікторія Шеїна	Україна	Харків
Олена Чуєва	Україна	Харків
Катерина Любченко	Україна	Харків
Альона Моргунова	Україна	Харків
Анастасія Худякова	Україна	Харків
Тетяна Білоус	Україна	Харків
Наталія Кривобок	Україна	Харків
Каріне Єсипенко	Україна	Харків
Ольга Єрофєєва	Україна	Харків
Юлія Набокова	Україна	Харків
Олександр Капля	Україна	Харків
Олена Задирака	Україна	Миколаїв
Катерина Просветова	Україна	Миколаїв
Альфредо Маззотта	Італія	Мілан
Жан Філіп	Італія	Мілан
Паола Гротт	Італія	Мілан
Маттео Канната	Італія	Мілан
Ніно Аттіна	Італія	Мілан
Доріам Баттагліа	Італія	Комо
Германа Бедонт	Італія	Комо
Лука Далл'оліо	Італія	Брешія

Джерело: копіяція автора

Символом проєкту «Казкоfest 2025» став мурал «Мозаїка миру», створений 30 листопада 2024 року в рамках мистецького Art-простору «Pinasotessa» у Харкові з ініціативи компанії «Атлант Буд Схід», «Saraol Україна» та художниці Ольги Никитенко. Цей об'єкт був визнаний рекордом України, як перший мурал, виконаний як мозаїка з будівельної штукатурки (Chronicles, 2024). Мурал розміром

3,87 м x 7,80 м споруджувався протягом 9 днів за участі 244 людей. На створення муралу «Мозаїка миру» митців надихнули роботи української дисидентки Алли Горської, зокрема створене нею в 1967 році в Маріуполі поліхромне мозаїчне панно «Боривітер», що зображає спрямованого до неба сокола і в якому простежується поєднання синього і жовтого кольорів, що може інтерпретуватися як

символ боротьби українського народу за свободу та незалежність.

Ініціатори фестивалю розглядають казку як символ і джерело музики життя, гармонії форм, любові матері й усмішки дитини, радості, світла, краси, прощення та вдячності, одкровення серця й утвердження правди, пізнання істини та запобігу нащадкам, основу культурного коду нашого народу. Зокрема на фестивалі було проголошено такий маніфест: «Ми тут! Ми живі! Ми пам'ятаємо своє коріння! Ми переказуємо, співаємо, передаємо далі наше рідне та споконвічне теперішньому й майбутнім поколінням! Це акт опору забуттю, духовному й фізичному знищенню, що затверджує шире прагнення свободи, волі та незалежності нашого народу, нашої держави. Українське слово – це мова душі народу, її зміст. Воно нагадує нам хто ми є. Казкова віра в добро проникає не лише в розум, а й у серце кожного, стає частиною нас, довше живе в пам'яті та передається від покоління до покоління. Українське слово було, є та завжди буде потужною зброєю, силою, що зцілює й надихає. Воно зберігає нашу мрію попри всі випробування, події та негаразди, навіть коли все навколо руйнується. Тому продовжуємо жити й творити разом. В цьому наша міцність, сила нашого духу, незламність душі народу, щира віра, надія та справжня єдність!».

Аналіз цього маніфесту свідчить про відтворення ключових світоглядних і функціональних ознак традиційної казки. Так, на думку О. О. Футнікової (2022), казки «вдало поєднують творчий символізм, графічні образи головних героїв, прості й зрозумілі архетипи та духовні концепції, за допомогою яких дитина може подолати труднощі в житті». Такий підхід цілком узгоджується і з відомою оцінкою Б. Бетителгейма (1976), на думку якого ключове послання казок до дітей полягає в тому, що «боротьба з важкими життєвими труднощами неминуча, невід'ємна частина людського існування, але якщо людина не цурається, а стійко зустрічає несподівані та часто несправедливі труднощі, то вона долає всі перешкоди і зрештою виходить переможцем».

В умовах російської агресії проти України тематика боротьби добра і зла набуває особливої актуальності. У текстах сучасних українських авторських казок дослідники відзначають появу епізодів, у яких завуальовано висвітлюються реальні події, що сприяє осмисленню в дитячій свідомості реалій війни (Яремко, 2023). Таким чином казка формує у дитини систему моральних орієнтирів, що забезпечує здатність адекватно оцінювати й інтерпретувати виклики сучасності.

Водночас дослідники підкреслюють і терапевтичну роль казки, яка забезпечує психолого-педагогічну підтримку молоді та сприяє відновленню психологічного благополуччя (Рубан, Семініхіна, Свиридюк, 2025). У цьому контексті казка постає ефективним інструментом емоційної підтримки, сприяє подоланню тривожності, формуванню внутрішньої стійкості та осмисленню травматичного досвіду.

Важливим є також мовний аспект. Однією з функцій мови є ідентифікаційна, яка сприяє відчуттю спільності з українцями з інших регіонів, а також «з тими, що жили задовго до нас і житимуть після нас» (Ботвина, 2022: 9). Поєднується вона і з гносеологічною функцією, завдяки якій кожна мова постає «виявом певної національної картини світу» (Ботвина, 2022: 9). Для східних регіонів України, де україномовне середовище було обмеженим унаслідок інвазивного впливу інформаційного простору країни-агресора, питання відновлення позицій української мови набуває особливої гостроти. Відтак занурення дитини в україномовний культурний простір набуває особливої актуальності, оскільки сприяє формуванню відчуття культурної спільності з українцями з різних регіонів і залученості до процесів розвитку національної культури.

Можливості казкового жанру в цьому контексті є надзвичайно вагомими. Зокрема, за спостереженням Т. Гужанової (2019), казки «розкривають перед дитиною красу мови, створюють найбільш сприятливі умови для вдосконалення вербальної (інтонаційної, лексичної, синтаксичної) і невербальної (міміка, рухи, поза) виразності мовлення, а також мовного самовираження дитини». Слід також ураховувати актуалізацію у зв'язку з російською агресією процесів «кенсиелінгу» російської культури, які поширюються як на мистецьку, так і на науково-освітню сферу (Бондаренко, 2025). Ці процеси охоплюють, зокрема, сферу дитячої літератури, у тому числі казкової, що актуалізує питання здатності української казки оперативно заповнювати культурні ніші, які виникають унаслідок витіснення російськомовного контенту. Практика реалізації проєкту «КазкоFest 2025» дозволяє дати на це питання ствердну відповідь.

Таким чином залучення дитини до світу казки, що становить основну мету проєкту «КазкоFest 2025», забезпечує реалізацію виховної, мовної та терапевтичної функцій у їх взаємодії. В умовах повномасштабної російської агресії звернення до казкового нарративу в межах цього проєкту набуває особливої значущості

як засіб збереження нематеріальної культурної спадщини та водночас як механізм психологічної підтримки дітей і молоді.

Висновки. Фестиваль «КазкоFest 2025» постає як комплексна культурно-освітня платформа, що поєднує літературні, виконавські, візуальні та комунікативні практики. У межах проєкту казка функціонує як універсальний культурний код, що забезпечує трансляцію мовних, етичних і світоглядних цінностей, сприяє передачі культурного досвіду та формуванню почуття національної ідентичності у молодшого покоління. Водночас в умовах воєнного стану фестиваль виконує не лише культуротворчу, а й психотерапевтичну функцію, сприяючи подоланню тривожності, формуванню

емоційної стійкості та осмисленню травматичного досвіду.

Популяризація україномовного дитячого контенту, залучення широкого кола учасників і міжнародна співпраця засвідчують потенціал проєкту як ефективного інструменту культурної дипломатії та соціальної консолідації. Відтак, фестиваль «КазкоFest 2025» репрезентує модель сучасної практики збереження нематеріальної культурної спадщини, варту подальшого вивчення та масштабування. Доцільним вбачається розвиток проєкту на постійній основі, а також його впровадження в інших містах України, особливо в тих регіонах, що найбільш постраждали від інвазивного впливу російської культури та мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баннік В. М. Сценічна мова : навч. посіб. Олександрія : [б.в.], 2007. 140 с.
2. Бондаренко А. Мовні преференції культурологів і мистецтвознавців незалежної України. *Питання культурології*. 2025. № 46. С. 138–151. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348589>.
3. Ботвина Н. В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика. Київ : АртЕк, 2000, 190 с.
4. Герус Л. М. Збереження нематеріальної культурної спадщини: український досвід. *Народознавчі зошити*. 2020. № 1(151). С. 3–14. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2020.01.003>.
5. Гужанова Т. С. Використання казок для формування мовної компетенції дітей старшого дошкільного віку / Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід : зб. наук. пр. Житомир: ФОП «Н. М. Левковець», 2019. С. 124–129.
6. Дроб'язко В. С. Репресивне переслідування української культури в царській Росії. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2019. № 2. С. 71–75. DOI: <https://doi.org/10.33731/22019.167303>.
7. Куньч З. Динаміка усвідомлення ролі державної мови в умовах російської агресії. *The security architecture of European and Euro-Atlantic spaces : scientific monograph*. Riga : Baltija Publishing, 2022. С. 164–178.
8. Кюрчев С. Українська мова як маркер національної ідентичності: національно-патріотичний рух ТДАТУ. Українські студії в європейському контексті. 2024. № 9. С. 161–175. DOI: <https://doi.org/10.31110/2710-3730/2024-9>.
9. Можайкіна Н. С. Методика викладання вокалу. Хрестоматія : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2026. 216 с.
10. Нечасенко Т. В. Словесна дія: основи техніки мовлення : навч. посіб. Київ : НАКККиМ, 2000. 136 с.
11. Раденко Ю. В. Сценічна мова. Київ : Київ. нац. ун-т культури і мистецтв, 2015. 318 с.
12. Ревуцька С. Мова як складова національної ідентичності у контексті нацбезпеки. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом*. Філологія. 2022. № 3(5). С. 30–37. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2022.3.6>.
13. Рубан Л., Семініхіна Н., Свиридюк Т. Казкотерапія як психолого-педагогічний інструмент: історія і сучасні практики. *Інноваційна педагогіка*. 2025. № 88. С. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.32782/ip/88.44>.
14. У Харкові художня виставка Пінакотекa 2024 завершилася рекордом України. *Chronicles*. URL: <https://chronicles.pro/ua/charm/u-kharkovi-khudozhnya-vistavka-pinakoteka-2024-zavershilasya-rekordom-ukrajini> (дата звернення: 27.03.2026).
15. Фунткіова О. О. Педагогічна роль казки для дітей – внутрішньо переміщених осіб: до постановки проблеми. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 52(2). С. 145–149. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.30>.
16. Чумарна М. Королівство мови. Львів: Априорі, 2018. 124 с.
17. Яремко Л. «Від темряви до світла»: сучасні українські авторські казки про війну (інтерпретації). *Studia methodologica*. 2023. № 56. С. 84–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2023-56-9>.
18. Bettelheim B. The uses of enchantment. The meaning and importance of fairy tales. New York : Vintage Books, 1976. 328 p.
19. Facor K., Habib S., Mohammadi M., Forogh B. The relationship between national language and national identity and its role in national security. *Nangarhar University Social Science Journal*. 2025. Vol. 2. P. 10–16. DOI: <https://doi.org/10.70436/nussj.v2i02.33>.
20. Kucina I., Bakmane B. National language: An element of the national identity of a member state to be respected in accordance with the second paragraph of article 4 of the Treaty on European Union. *SOCRATES: Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law*. 2025. Vol. 1. P. 69–75. DOI: <https://doi.org/10.25143/socr.31.2025.1.69-75>.

REFERENCES

1. Bannik V. M. (2007) Stsenichna mova. [Stage speech]. Oleksandriia: [b.v.], 140 s. [in Ukrainian].
2. Bondarenko A. (2025) Movni preferentsii kulturolohiv i mystetstvovnavtsiv nezaleznoi Ukrainy. [Language preferences of cultural and art scholars of independent Ukraine] *Pytannia kulturolohii*, 46. 138–151. DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348589> [in Ukrainian].
3. Botvyna N. V. (2000) Mizhnarodni kulturni tradytsii: mova ta etyka. [International cultural traditions: Language and ethics]. Kyiv: ArtEk, 190 s. [in Ukrainian].
4. Herus L. M. (2020) Zberezhennia nematerialnoi kulturnoi spadshchyny: ukrainskyi dosvid [Preservation of intangible cultural heritage: Ukrainian experience] *Narodoznavchi zoshyty*, 1(151). 3–14. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2020.01.003>. [in Ukrainian].
5. Huzhanova T. S. (2019) Vykorystannia kazok dlia formuvannia movnoi kompetentsii ditei starshoho doshkilnoho viku. [Use of fairy tales in language development] In *Pidhotovka maibutnix fakhivtsiv u konteksti stanovlennia Novoi ukrainskoi shkoly: kompetentnisnyi pidkhdid : zb. nauk. pr., Zhytomyr* (pp. 124–129). [in Ukrainian].
6. Drobiazko V. S. (2019) Represyvne peresliduvannia ukrainskoi kultury v tsarskii Rosii. [Repressive persecution of Ukrainian culture in Tsarist Russia] *Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti*, 2. 71–75. DOI: <https://doi.org/10.33731/22019.167303> [in Ukrainian].
7. Kunch Z. (2022) Dynamika usvidomlennia roli derzhavnoi movy v umovakh rosiiskoi ahresii. [Dynamics of awareness of the state language role Dynamics of the awareness of the role of the state language under conditions of Russian aggression]. In *The security architecture of European and Euro-Atlantic spaces* (pp. 164–178). Riga: Baltija Publishing. [in Ukrainian].
8. Kiurchev S. (2024) Ukrainska mova yak marker natsionalnoi identychnosti. [Ukrainian language as identity marker] *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti*, 9. 161–175. DOI: <https://doi.org/10.31110/2710-3730/2024-9> [in Ukrainian].
9. Mozhaikina N. S. (2026) Metodyka vykladannia vokalu. [Methods of teaching vocal]. Kyiv: Lira-K, 216 s. [in Ukrainian].
10. Nechaienko T. V. (2000) Slovesna diia: osnovy tekhniky movlennia. [Verbal action: Fundamentals of speech technique]. Kyiv: NAKKKiM, 136 s. [in Ukrainian].
11. Radenko Yu. V. (2015) Stsenichna mova. [Stage speech]. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts, 318 s. [in Ukrainian].
12. Revutska S. (2022) Mova yak skladova natsionalnoi identychnosti u konteksti natsbezpeky. [Language as a component of national identity in the context of national security] *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Filolohiia*, 3(5). 30–37. DOI: <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2022.3.6> [in Ukrainian].
13. Ruban L. M., Seminykhina N. M., Svyrydiuk, T. V. (2025) Kazkoterapiia yak psykholoho-pedahohichnyi instrument: istoriia i suchasni praktyky. [Fairy tale therapy as a psychological and pedagogical tool: history and modern practices] *Innovatsiina pedahohika*, 88. 241–245. DOI: <https://doi.org/10.32782/ip/88.44> [in Ukrainian].
14. U Kharkovi khudozhnia vystavka Pinakoteka 2024 zavershylasia rekordom Ukrainy. [In Kharkiv, the Pinakoteka 2024 art exhibition concluded with a Ukrainian record] (2024) *Chronicles*. URL: <https://chronicles.pro/ua/charm/u-kharkovi-khudozhnya-vistavka-pinakoteka-2024-zavershylasya-rekordom-ukrajini> [in Ukrainian].
15. Funtikova O. O. (2022) Pedahohichna rol kazky dlia ditei – vnutrishno peremishchennykh osib: do postanovky problem. [The pedagogical role of fairy tales for children who are internally displaced persons: toward framing the problem] *Innovatsiina pedahohika*, 52(2). 145–149. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.2.30> [in Ukrainian].
16. Chumarna M. (2018) Korolivstvo movy. [Kingdom of Language]. Lviv: Apriori, 124 s. [in Ukrainian].
17. Iaremko L. (2023) «Vid temriavy do svitla»: suchasni ukrainski avtorski kazky pro viinu (interpretatsii). [“From Darkness to Light”: contemporary Ukrainian authorial fairy tales about the war (interpretations)] *Studia methodologica*, 56. 84–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2023-56-9> [in Ukrainian].
18. Bettelheim B. (1976) *The uses of enchantment*. New York: Vintage Books, 328 s.
19. Facor K., Habib S., Mohammadi M., Forogh B. (2025) National language and identity. *Nangarhar University Social Science Journal*, 2. 10–16. DOI: <https://doi.org/10.70436/nussj.v2i02.33>.
20. Kucina I., Bakmane B. (2025) National language: An element of the national identity of a member state to be respected in accordance with the second paragraph of article 4 of the Treaty on European Union. *SOCRATES: Rīga Stradiņš University Faculty of Law Electronic Scientific Journal of Law*, 1. 69–75. DOI: <https://doi.org/10.25143/socr.31.2025.1.69-75>.

Дата першого надходження статті до видання: 02.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.05.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

